

Sivak (və ya misvaq) lüğətdə ovmaq, ovalamaq və bunu etmək üçün istifadə edilən əşya mənasındadır. Termin olaraq isə dişlərdə və dişlərin ətrafında olan sarılığın və buna bənzər digər şeylərin təmizlənməsi məqsədi ilə misvak ağacından düzələn çubuğun və buna bənzər şeylərin istifadəsi deməkdir.

Misvak fitrətin sünnələrindəndir (yəni sünnədən və ya dindəndir). Çünki misvak istifadə etməklə həm ağız təmizlənir, həm də istifadə edən şəxsdən Allahın razı olmasına səbəb olur. Hədisi-şərifdə Peyğəmbər (s.ə.s) belə buyurur: *“Misvak ağızın fəzalı miz qalmasına və Rəbbin razı olmasına səbəbdir”* (Nəsai, Əhməd).

Misvakın faydaları haqqında elm adamları belə deyir: “Ağızı təmizləyər, Rəbbi razı edər, dişləri ağardar, ağızdakı qoxunu gözəlləşdirər, diş ətəklərini qüvvətləndirər, zəkani aydınladar, ruhun bədəndən çıxmasını asanlaşdırar, ölüm vaxtı şəhadəti xatırladar” (Hafiz ibn Həcər).

Bununla birlikdə müasir diş həkimləri dişlərin çürüməsinə, dişlərdəki sarı təkəyənin meydana gəlməsinə, ağız və diş ətəklərinin iltihablanmasına mane olmaq, sinirlər, gözlər, nəfəs alma və həzm yollarındakı fərqli xəstəliklərin qarşısını almaq üçün misvakdan istifadə etməyi tövsiyə edirlər. Həmçinin yaddaşın güclənməsinə də faydası var.

Düzdür, bu gün fərqli diş məcunları və diş fırçaları mövcuddur və bunlarla diş, ağız təmizliyi etmək mümkündür. Amma heç bir məcun və ya fırça misvakın yerini verə bilməz.

Misvakdan istifadə etməyin hökmü haqqında İslam alimlərinin çoxu müəkkəd sünnə olduğuna ittifaq etmişlərdir. Çünki Rəsulullah (s.ə.s) bundan istifadəni həm təşviq etmiş, həm də davamlı olaraq özünü ondan istifadə etmişdir. Hədislərdə buyrulur: *“Gər ümmütim çətin gəlmiş yədi, hər dəstə maz aldıqlarında misvakdan istifadə etməli rini mərmədirdim”*

(Bixari, Nəsai, Təbərani). Başqa bir hədis isə belədir:

“Gər ümmütim çətin gəlmiş yədi, hər namaz vaxtı onlara misvakdan istifadə etməli rini mərmədirdim”

Dəstəmaz alınarkən əlləri yuduqdan sonra və mazmazadan (ağızı yumadan əvvəl və ya ağızı

yuma əsnasında) misvakdan istifadə etmək sünnədir. Yuxu, yemək, aclıq, uzun müddət susmaq və ya çoxlu danışmaq kimi səbəblərlə ağızda və dişlərdə dəyişiklik olmasına görə misvaqdan istifadə etmək də sünnə sayılır. Huzeyfə (r.a) buyurur: *“Rəsulullah (s.ə.s) gecə vaxtı oyandıqda dişini rini misvaklayardı”* (İbn Hənbəl).

Ona görə də namaz səbəbi ilə və ağızın dəyişməsi, dişlərin saralması kimi səbəblərlə misvak istifadə edildiyi kimi, eyni şəkildə Quran oxumaq, şəri sözlər və şəri elm öyrənmək, Allahın zikri üçün, yatmadan əvvəl, oyandıqdan sonra, evə girdikdə, səhər vaxtı, yeməkdən əvvəl və orucluların günortaya kimi misvakdan istifadə etməsi tövsiyə olunandır.

Əshabi-kiramdan rəvayət olunur ki, Peyğəmbərimiz (s.ə.s) gecə vaxtı bir neçə dəfə misvakdan istifadə edərdi. Yanında misvak olmadan yatmazdı. Misvakdan istifadə etmədən evindən namaza çıxmazdı. Evinə girdiyi zaman ilk işi dişlərini misvaklamaq olardı. Gecə vaxtı təhəccüdə qalxdıqda ağızını misvakla təmizləyərdi. Hz. Aişə (r.anhə) anamız bu barədə deyir: *“Peyğəmbər (s.ə.s) evinə girdiyi vaxt misvaqdan istifadə etdikdən sonra işi başlayardı.”* *“Rəsulullah (s.ə.s) gecə vaxtı ya gündüz olsun, yuxudan oyandıqda dişini misvakla təmizləyər və ya gündüz olsun, yuxudan oyandıqda dişini misvakla təmizləyər.”* (Əhməd, Əbu Davud). Bunun səbəblərindən biri, yuxu, yemək və buna bənzər şeylərin ağız qoxusunu dəyişdirməsidir.

Ta qədimdəm bəri insanlar tərəfindən istifadə edilən bu möhtəşəm fırça Allah-Təalanın qullarına ikram etdiyi, ölümdən başqa hər dərddə dəva olan, məcunu özündən mükəmməl bir fırçadır.

Misvakdan istifadə etməyin əhəmiyyəti haqqında yenə Peyğəmbərimiz (s.ə.s) belə buyurur: *“Dırnaqlarınızı kəsin, kəsdikdən sonra dişlərinizi basdırın. Dişlərinizi yemək qırıntılarından təmizləyin. Misvakdan istifadə edin, saralmış dişlərinizi, pis iy gələn ağızla yanıma gəlməyin”* (Tirmizi). *“Sizdən olan ki, dişlərinizi saraldığı halda yanıma gəlməyin! Misvakdan istifadə edin.”* (Beyhəqi).

İslam dini bəşəri əlaqələrə böyük əhəmiyyət verir. Bir təbəssümü, gülər üzünü sədəqə olaraq qəbul edir. Lakin təsəvvür edin ki, qarşınızda ağızının qoxusuyla, saralmış dişlərinin görüntüsü ilə sizi narahat edən biri var. Həmin insandan uzaqlaşmaq istəyirsiniz.

Modern elm araşdırmaları ifadə edir ki, xəstəliklərin bir çoxunun səbəbi ağızımızla əlaqəlidir. Bu səbəblə də müalicəyə ağızdan başlamaq lazımdır. Təmizlənməyən ağızda, diş aralarında qalan yemək qırıntıları isti ağız şəraitində sürətlə iylənir, saysız mikrobların törəməsinə və xəstəliklərin meydana gəlməsinə səbəb olur. Ağızda iylənərək asidə çevrilən bu mikrob başda diş çürüməsi, diş ətinin xəstəlikləri, mədə və ürək xəstəliklərinin və xüsusilə də revmatik xəstəliklərin 90%-nin əsas səbəbini təşkil edir.

Əhəmiyyətli bir cəhəti də diqqətinizə çatdıraq ki, bu gün müxtəlif heyvan tüklərindən düzəldilən fırçalar var. Dinimizə görə heyvan tüklərindən düzəldən, xüsusilə də donuz tükündən düzəldilmiş fırçalardan istifadə etmək haramdır. Bizim hansı fırçanın hansı heyvanın tükündən düzəldiyini anlamamız nə qədər çətin olsa da, hər müsəlman bu mövzuda son dərəcə diqqətli və həssas olmalıdır.

Misvakdan istifadə edərkən bir məsələyə də diqqət etmək lazımdır. Camaatın ortasında, camaatın gözü qabağında, istifadə edilərək insanları diksindirmək əsla sünne ədəbinə uyğun deyil. Peyğəmbərimizin misvakı haralarda və necə istifadə etdiyini qısa şəkildə də olsa yuxarıda gördük.

Peyğəmbərimiz (s.ə.s) buyurur: *“Cümə günü misvakdan istifadə etmə k, n t miz v göz l patlları geyinm k, göz l t tir sürtm k h r müs İmanın v zif l rind ndir.”*

(İbn Şeybə).

“Ağızlarınız Quranın yoludur. Onu misvakla t miz yin!”

(İbn Macə).